Број 279. У Новом Саду, у уторак 16. децембра 1903. Година XXXVIII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕСНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

Нова странка.

За свакога учесника последње архидијецезалне епархијске скупштине постало је на почетку исте јасно, да је тога дана постављен темељ новој странци на автономном пољу. Није то било тактично потпомагање странака са разним програмима у појединим питањима, као што то бива у парламентарним телима целога света, него је то била чиста фузија сродних елемената, који се уортачише да дођу до власти. Немогућа је такова једнодушност у раду несродних елемената, као што је то било на епархијској скупштини. Тако раде и говоре само сродни елементи, сродне душе, и за то је сасма оправдана наша тврдња, да стојимо пред једном новом појавом на пољу наше автономне политике. Земунска „Народност“ назива нову странку „коалицијом свих нерадикалних странака“, које се на тој скупштини удружише у једно коло „Народност“ се радује овој појави од свег срца, те ју поздравља са овим речима: „И за то дочекасмо, да видимо, где се у овој епархијској скупштини и самосталци и клерикали удружују не само са умерењацима већ чак и с клерикалцима, те с искреним, покајничким одушевљењем дочекују и поздрављају свога архипастира“. (Види уводни чланак у бр. 95. „Народности“ од 30. новембра о. г.)

„Српски Сион“ иде још даље. Он то удружење самосталаца, либерала и клерикала не сматра простом коалицијом разних странака, него поздравља ову странку, којој хоће да даде име „народно црквене странке“. И „Српски Сион“ је погодио оно право. Није то проста коалиција странака, него је то нова странка у коју ће се скупити сви они елементи, који се не налазе у радикалној странци. Све што је против радикала, наћи ће се у тој новој странци, којој дадоше већ свој благослов „Народност“ и „Српски Сион“ а чији ће прави вођа бити главом патријарх Георгије Бранковић. Што овоме до сада није могло поћи за руком, у томе је сада успео помоћу самосталаца. Патријарх Бранковић има за собом конпактну, „велику“ странку, која ће и на идућем сабору стојати под његовом командом. И то ће да буде „велика и јака“ странка, која већ у своме повоју има своја четири органа: земунску „Народност“, „Српски Сион“, „Нови Србобран“ и новосадски „Браник“. — Нити су на епархијској скупштини доминирали самосталци, ваљада не својим жалосним бројем, од 74 скупштинара било их је седам, нити ће доминирати у новој странци. У овој странци ће доминирати сам патријарх, и струја, којој је он највиднији представник. Биће то клерикална странка, у којој ће самосталци имати само улогу посредника између народа и клира, и то само између онога народа, који ће после последње бруке њихове, хтети још са самосталцима. Загребачки орган нове странке „Нови Србобран“, радујући се успеху нове странке, чита радикалној странци лекцију, и набраја јој тефтер њених грехова, ради којих је радикална странка тобоже изгубила поверење народа. У првоме реду су томе вели криви радикални адвокати. Да видимо, како стојимо с народним поверењем, и да мало с цифрама докажемо, ко то ужива поверење народа, а ко не. Радикална странка бројала је на епархијској скупштини 34 члана, једног вирилног и једног сталешког, а остали су били махом бирани од народа. И од та 32 члана било је 7 слови седам адвоката, дакле управо, колико свега самосталаца у целој скупштини. Од многих самосталних, либералних, клерикалних и „скутоношних“ адвоката, или да их по „Српском Сиону“ назовемо народно-црквених адвоката, седео је у редовима већине само један, а и тај један — др. Лаза Ни[illegible] — није биран, да виче патријарху „живио“, и да се упрегне у калуђерске таљиге, но је био биран као опозиционалац, који је на биралишту жестоко нападао на оне, којима се на скупштини подвукао под скут. До сада смо непрестано тврдили и држали, да је на скупштини било седам самосталаца, из последње њихове изјаве у „Новом Србобрану“ видимо, да их је било само 5, и између тих 5 један свештеник, дакле само четири народна избраника. И ти се људи размећу неким народним поверењем! Изволите господо са вашим новим програмом, али и са вашим новим уредништвом међу ваше изборнике, али што пре, па да видимо, како ћете изгледати са поверењем народа! Разуме се, да би господа тада морала говорити и истину, а не одмамљивати свет са неким самосталним радом. Као што су господа обманула своје изборнике, тако сада хоће да обману и јавност, као, да ми сви невидесмо, да су господа имали једну заједничку изборну листу црвене боје са клерикалима, као да невидесмо, да су имали заједничке конференције са клерикалима, као да их невидесмо, где раде све по команди и на миг патријархов. И то господа народно-црквени „самосталци“ називају самосталним радом? „Народно-црквена странка“ успела је, да се додуше на силовит и незаконит начин докопа власти, а сада ћемо је видети на делу све дотле, докле идући сабор не учини краја најновијем автономном устарабарству.

Скупштинар.

Јели правоваљан рад епархијске скупштине у архидијецези?

Када се ово питање хоће правилно да реши, онда се мора пре свега ставити питање: јели скупштина правилно састављена? другим речма: јесу ли пре свега избори изборника правилни били а затим, је л' правилан избор и епархијских скупштинара?

У чл. 10. епархијске уредбе изрично се каже: „Како заступнике за епархијску скупштину у општинама, које непосредно бирају, тако и изборнике, у општинама, које непосредно бирају, бирају дотичне црквене скупштине.

Из овога је јасно, да је право избора за епархијску скупштину законодавац изриком придржао само скупштини а не црквеним одборима, а још мање устарабарским одборима.

Законодавац у опште не познаје ту установу „привремених одбора“, нити он хоће да за то знаде; зато у рескрипту од 1868. (§ 33. и 52.) изрично и наређује, да се распуштене скупштине имају одмах обновити. Ако, дакле, нема црквене скупштине, онда нема ни изборника из те општине. У овом случају било је друкчије. У карловачкој општини и у Голубинци бирали су ти устарабарски одборници одборнике између себе и ти незаконити изборници, бирали су и

ПОЛИСТАК.

У СЕОСКОЈ ТИШИНИ.

Петерс, млад париски сликар, лепог јулијског дана крене се на југ, у околину Бајона, да скицира за сликање чаробне тамошње планинске крајеве.

У путу стигне у Лабукеј, општину, која је на далеко чувена због вашара, који се баш у оно доба одржавали. Приликом вашара ту је свако за добро новце радо давао странцима конак. Било је 11 сати ноћи, када се млади сликар са станице упутио у улице сеоске. С краја на крај је прошао све улице. Свака су врата била затворена. Најпосле се реши, да закуца на једнима.

Врата се отворише, путник ступи у једну велику собу, чија је једна половина служила за кујну, а друга за собу. Два човека и једна жена око 50 година седили су код огњишта. Два човека упалише на ватри једну лојану свећу и кроз споредна врата удаљише се из собе, а жена се дотле окрене младићу и запита га, шта жели.

— Но, па у ово време шта може друго желити човек него вечеру и конак.

— Конак, господине, то је немогуће добити. Свака ми је соба заузета. Видите и ова два путника ће на једном кревету ноћити, и опет зато ће платити сваки по пет франака, рече жена, чије су несигурне очи и грабљиви поглед издавали тврдичење.

— Па шта мислите, добра госпођо, запита сликар, где бих могао добити вечеру и конак?

— Са вечером вас могу и ја послужити. Слатка купуса, са јагњетином. Тога још имам, друго ништа.

— Врло добро.

Петерс се ваљано наједе купуса, који је био ванредан и залије га прекрасним вином.

— Но, драга госпођо, рече затим, одгурнувши мало у страну вечеру, допустите, да сад запитам, где ћете ми дати конак. Радо ћу дати пет, шта више и десет франака за једну постељу. Зар није остала још где год која постеља? Ја ћу и после вашара неко време остати ту.

Госпођа се промишљала неко време. Жао јој је госта, чије јој се понашање допало, а онда и новац је мало голицао. Упрла је очи у младог човека, као да му је хтела у душу продрети. Напослетку рече:

— Но, нешто ми је пало на памет. У соби моје матере има једна велика наслоњача, на којој се може комотно спавати. Колико оно рекосте, да би платили? Десет франака, ако се не варам.

— Јест, али за постељу.

— Онда рецимо пет франака за наслоњачу, која на сваки начин заслужује ту цену. Врло ћете добро спавати.

— Не браним; примићу кад боље не могу добити.

— Али још једно треба да нагласим. Тамо у соби спава већ моја мати, стара жена од осамдесет година, која би страховито љута била, кад би приметила, да сам неког пустила у њену собу. На срећу она тврдо спава. Без свеће ћу вас увести, а ви гледајте, да се у тишини наместите у наслоњачу и да не лупате, јер тешко и вама и мени, ако се пробуди.

— Пристајем и на то. Трудићу, се да у тишини легнем.

Попеше се по степеницама на спрат. Жена је ослушкујући стајала неко време пред вратима. Из собе се чуло мирно, једнолико дисање.

— Спава, можемо ући. Велика наслоњача стоји десно. Идите полако. Јесте ли је нашли?

— Јесам.

— Но, добру ноћ.

Госпођа затвори врата, но пре него што је сишла по степеницама, још је неко време ослушкивала, да се неће пробудити мати. Набрзо се чуло из собе одмерено, сагласно ди-

скупштинаре у карловачком протопопијату, а то је већ незаконитост и ти су устарабарски изборници имали и одлучна уплива. По томе је био основан приговор против скупштинара у карловачком протопопијату а ти се нису требали оверовити.

У епархијској уредби нигди додуше нема спомена о томе, каква права имају они скупштинари, чији је избор оспорен, а нема о томе јасне одредбе ни у пословнику саборском, који је од епархијских скупштина прихваћен. Питање потоме: да ли епархијски скупштинар, чијем је избору приговорено, може гласати и тада, као је у питању његов избор, није никако решено.

Но има једно наређење у рескрипту, које каже (§ 26.) да ако се решава какво питање лично, онда се скупштинар или одборник кога се то тиче, има удалити из седнице. У оскудици друге одредбе требало је поступити дакле слично овој одредби. Истина частан човек и онако неби гласао у својој ствари и за своју верификацију, али се не може рећи ни то да у нашим автономним уредбама о томе нема баш никаква наређења, јер — као што горе наведосмо — одредбе одиста има. И оно што важи за већ верифицираног скупштинара, мора тим пре важити за онога, који још није верифициран.

Истина „Браник“ и „Нови Србобран“ наваћају, да тога има свуда и у сваком заступништву; ал' они то ничим не поткрепише, већ тек онако у ветар рекоше. Истина, да иста господа и то тврде, да је и на мајском сабору тако било, но и то није истина. При верификацији првобитној и главној, верификациони одбор предложио је: да се већина оспорених избора оверови. С тим су били споразумни и радикали и самосталци и то је прихваћено без сваке дебате, а пошто је то била огромна већина — скоро цео сабор — то оспорени посланици нит су имали потребе да гласају, нити су гласали. А при верификацији оспореног мандата Купусаревића, Дракулића, Марка Богдана, Ђорђевића и осталих, где је било дебате и гласања, ни један од њих није гласао, као што се то може видети из извештаја и записника саборских.

И та дакле тврдња радикалних противника не стоји.

Ако је епархијска скупштина правилно састављена, онда она може правилно и законито и да ради.

Да се скупштина може конститујисати и изабрати себи потпредседника за то у смислу чл. 17. епархијске уредбе и §. 1 пословника свога мора бити присутна надполовична већина **свију** скупштинара; а то ће рећи, мора их бити 42 скупштинара. При конститујисању их је било и више. Но пошто потпредседник Васа Муачевић није добио 42 гласа (надполовичну већину) него само 38 гласова, то његов избор није правилан нити законит, јер законски чланак 17. изриком каже: председник је скупштини дијецезан, а потпредседник, кога скупштина, на време свога постојања, надполовичном већином гласова изабере. Калуђери су дакле узалудно викали Муачевићу: живио! и Васа је са свим излишно накнадно пољубио патријарха у руку — јер бадава је све, он је до душе изабрани потпредседник, али законит није.

Како већ напред рекосмо, скупштинара има свега 82, натполовична је дакле већина 42. Настаје сада питање: да ли су могли преостали скупштинари — њих 39 (са председником 40) — правоваљано радити?

Примљени пословник у свом §. 1. ово ево каже:

„да се у седници, што правоваљано расправљати и закључити може мора у њој присутна бити надполовична већина **свих** епархијских скупштинара — а то је **42**“.

Пословник не дозвољава никакво друкчије рачунање и он не пита: колико их је умрло, а колико вирилних, јер ту нема никаквог — али.

Сав даљи рад ове епархијске скупштине — са изузетком можда избора конзисторије — посве је дакле ништаван и незаконит

У епархијској уредби једино се за конзисторију (у чл. 22.) ово каже:

„Како свештеничке, тако и световне чланове конзисторије бира епархијска скупштина релативном већином гласова.“

За њу се каже бар то. Но за административни и школски одбор таког наређења нема, те како они, тако и сви остали закључци морају се доносити по §. 1. пословника.

Па толика ларма за један омлет?! Толика брука за једну конзисторију?

Надан.

Судар између Кита и Слона.

Оно, што се наговештавало и прорицало од више десетина година, изгледа да је већ ту, да се оствари, да се подели мегдан између кита и слона, као што се увек до сад говорило, кад се год хтело да представи, како ће изгледати рат из међу две највеће силе светске: поморске Енглеске и сувоземне Русије.

Од Карла XII. шведског, Наполеона I. па ето све до данашњих дана, Русија је била предметом нападаја силних непријатеља. Морала је да води ратове — али је увек из њих и ако није добила све што је заузела, излазила ипак као победилац. Још шведски краљ Карло XII. хтео је да смрси конце Петру Великом; Наполеон I. Руским под Александром I., а Наполеон III. дигао је био целу Европу против Русије, напао је са целом скоро Европом и са мора и са сува, и бомбардовао је Севастопољ. И он па и савезници морадоше се вратити кући не свршивши ништа — јер Русију помогоше два њезина верна савезника у одбрани: руска зима и руско блато! Све оно што је диктирала европска дипломација као услове миру, Русија је потписала, а тих обвеза, које не доживеше ни десет година, нестаде. Русија је ојачала и није их хтела слушати!

Силом околности дошло је до пријатељства између Француске и Русије. Пријатељство не мора бити искрено, али је тим чврће, јер републиканску Француску, за аутократску Русију — веже чист и хладан дипломатски ил трговачки рачун: боље са моћним савезником, него бити сам, усамљен против тројног савеза, трију великих сила: Немачке, Аустро-Угарске и Италије!

И Русија је из тога савеза извукла велике користи: Француска јој је помогла да догради своју трансибирску жељезницу, и тиме је Русија, осим трговачке хасне, омогућена, да на далеки исток, на обале источне Сибирије за неколико недеља баци небројену војску, да тамо не само чува своје границе и обале, него и да осваја и очвршћује свој положај према Кини. Окупација Манцурије, узимање Кореје, напредовање у средњој Азији, узимање Персије и Тибета у т. зв. сферу својих интереса — све то није дало Енглеској мирна сна, и она је предузимала по нешто да сузбије и паралише руски успех и уплив — али се увек вратила без успеха. Починала је разне задевице, изазивала на разним местима разне немире где је мислила да ће Русију изазвати — али је свугде била сузбијена.

Један једини разлог, који руководи енглеску дипломацију и који јој не да ока свести, јесте, што се Русија све више и и више ближи границама Предње Индије, извору енглеског богатства и моћи.

Од Кримског рата па до сада, служила се енглеска дипломација свима: и револуцијом у Пољској, и турском царевином приликом српско-турског рата. Дизала је буну у Јерменској, изазвала је грчко-турски рат; навела је Италију на рат с Абисинијом, изазвала јапанско кинески рат, навела скоро целу Европу на Кину. Па и у српско-бугарском рату имала је она великог удела али је на концу концева нестало са обе стране главних криваца: Милана аз Србије и Батемберга из Бугарске. И то се сматрало као успех руске политике.

Али, догодило се још нешто. У том размаку времена, гракнуло је гладно срце енглеско на богата дијамантска поља и богате златне руднике, маленог али слободног бурског народа: две године водила је Енглеска рат против њих, потрошила је

сање госта са старом мајком. Госпођа се умирено удаљи.

Млади сликар је дивно спавао целу ноћ. У рану зору тих разговор га пробуди Чује где се врата отварају, а кад је био на степеницама, разликовао је два женска гласа.

— До ђавола, мислио је Петерс, ала рано устаје бака.

— Но, господине како сте спавали? запита га газдарица, кад сиђе доле.

— Боље се није могло замислити. Изгледа да је и ваша госпођа мати добро спавала, јер је нисам чуо кашљати. Него стара госпођа мора бити да рано устаје. Где је само?

— О, шта је све било од јутрос одговори госпођа у забуни. Кад ми се пробудила мати и видила вас, устаде љутито, одмах се спакује и оде у оближње село, где имаде сина, мог млађег брата.

Сликар изјави сажаљење због непријатности, коју је он проузроковао. Међу тим се у себи радовао, што неће више делити собу са женом од 80 година.

Јутро је било дивно. Петерс је доручковао у дворишту, засађеном дивним цвећем, које је својим мирисом испунило цео ваздух.

Једно дивно, младо девојче простирало је чаршав преко његовог стола и постављало је ањире и јело.. Оборило очи доле и не смеде т

их подигнути на младог човека, чија га је присутност у забуну доводила.

— Госпођица је без сумње кћи газдаричина? ослови сликар девојку.

— Не господине, него нећака. Ја сам сироче.

— Па чим се занимате овде, госпођице?

— Шијем, плетем, везем и учим свирати. У оближњој вароши сам била до сад у заводу и тек он неколико месеци сам овде код тетке.

Млади сликар је једва доручак испио. На први поглед допала му се. Остао је у том месту дуго време али је слабо сликао, јер се све некако налазио у близини милог девојчета. Она му се све јаче допадала и напослетку се разви љубав.

Једно јутро, кад се нађоше сами у врту, ухвати сликар девојку за руку.

— Евице рече јој, о једној важној и озбиљној ствари хоћу с вама да говорим. Да ли допуштате?

Младо девојче поцрвени; осећало је намеру сликареву.

— Кад сам се од матере опраштао, овако ми је рекла: »Сине, ти идеш на пут. Добро пази на своје срце. Али ако једног дана наиђеш на срећу, не испуштај је из руку.« Па Евице, ове ноћи сам снивао о матери. Ми тамо у Паризу дајемо нешто мало и на снове. Мати ми рече у сну, да сте ми ви срећа, коју ја тражим. Хоћете ли, Евице, да довече говорим са тетком?

— О чему то?

— О нашем верењу.

Девојка не одговори, али по дрхтавици њене руке и по силном куцању њеног срца опази сликар, да се она непротиви његовој намери.

Тетка није могла одбити руку нећакину од таког просиоца, који, као што је дознала, заслужује својом кичицом годишње око 12 хиљада франака.

После месец дана били су сватови. Пред што ће се кренути у цркву, паде на памет сликару па запита, зашто није дошла и баба у сватове, ваљда се још увек срди.

— О, не, рече госпођа. Моја је мати умрла још пре 28 година. А она бака што је снавала у вашој соби, била је...

Сликару наједанпут сену једна мисао кроз главу па узвикну:

— Евица?! Та је ли могуће?

— Зар нисам лукаво извела ствар? Шта велите?

Превео Бранко Јовић.

преко 200 милијона фуната штерлинга (око пет хиљада милијона круна), и шта је постигла? Упропастила своју војску и показала целом свету на видику своју најслабију страну: да јој је на сувој земљи требало толико муке и напора док је привидно покорила бројно најмањи можда народ на земљином шару — јуначке Буре!

Ако је истина, да је историја најбоља учитељица у животу, ето згоде и примера да се људи поуче. Али, Енглеска дипломација, још увек рачуна, да ће на концу концева она победити: рачуна на силу и моћ злата и мисли, да ће лако наићи на савезнике. Јапану, који се развија, смета и то врло јако Русија, но Јапан поред свег тога не би се заваћао с Русијом, да га Енглеска не подстиче. И он управо хоће другоме за љубав у коштац са моћним јим непријатељем. Са флотом, на отвореном мору тешко да ће доћи до сукоба, а флота на суву може само толико сметати, колико се може топом добацити. Сва пак европска војска кад би се с Јапаном удружила, кад би упала у Русију са свију страна, по чинили би јој много штете, али је не би могла ни прегазити а камо-ли освојити. Сад је време кад су јој њена два савезника најјача и кад јој највише помажу!

Пре неки дан проносише се гласови, да је дошло до споразума између Русије и Јапана; доцније опет пронеше се гласови, да је Јапан одсудно захтевао, да се Русија уклони из Манџурије. Сада су опет све новине пуне гласова о неизбежном сукобу тих двеју држава и сва је прилика, да ће неком бити према глави. Тек кад се та ствар оконча овако а онако, изгледа да ће она тек онда мисли ти на коначно решење балканског питања и на судбину и будућност Старе Србије и Маћедоније.

Као што наведосмо, годинама се то ради и спрема. Све европске државе, које се сматрају наследницима „болесног човека на Восфору“ чекају згоду, кад ће која да заграби свој део, а сва је прилика, да ће ту доћи до одсудног разрачунавања [illegible] словенске и германске. Има само два излаза. Или ће Балканом завладати балкански народи или Германи.

Кад погледимо балканске државе, осим Србије и Црне Горе са словенским, својим чисто народним, међу собом сродним династијама, у оне три друге државе (осим Турске), владају странци, Германи. Много је муке стало, док се то није спровело, а још више је стало било, да се и Милан увуче у ту германску струју. И било је успело. Данас пак изгледа, да је цело то позориште стављено на мало пространију позорницу; увучена је још једна моћна, велика германска сила — увучене су северо америчанске здружене државе.

Традиционално пријатељство између Русије и северне Америке чини се као да је попустило. Империјализам, који је овладао северном Америком у рату са Шпанијом, неда јој да мирује: Куба и Филипини су у њеним рукама; сада се Американци не задовољавају више са Монтроевом теоријом (Америка Американцима), но хоће и они неки део од Кине.

Кинески рат (што га је покренула Немачка); онај аргонаутски пут немачке флоте у Америку на челу са братом немачког цара — све је то имало за задатак, да образује јаки германски савез. Енглеска је чак хтела да образује неки „панисламски“ савез, не би ли кренула Турску, Персију и манџурска монголска племена на Русију. Тај савез није испао — али се чини, да је испао овај други. И ако је заиста тако, као што се чини да је, онда може да дође не само до страшног рата и покоља него и до судара: Словена и Германа, или, што би још страшније било, до судара између беле — кавкаске — и жуте — монголске — расе! Ако до тога дође, онда је, наравно, балканско питање пало у засенак, а капа балканским народима скројиће се без њих!

Кина је препуњена житељством, оно тражи по природним законима да се шири, дакле, наступила су иста времена, као и у сеоби народа, времена тим озбиљнија, јер је и Европа па и Америка до зуба оружана.

И ако би све то наступило, наступила би ужасна анархија на целоме свету: свако би гледао, да заграби што више; народи би у крви огрезнули, а после свршетка свега тога, култура би сва била уназађена. Економски би се преокрет створио, а историја би забележила једну велику погибију народа која би се могла сравнити са погибијом народа у старозаветном потопу.

И сви они, који се истичу као заточници слободе, кренуше да угњетавају, који се истичу, као пријатељи миру, тајно га подривају. Оружани мир тражи одушке да раскине ланце, који га спутавају...

Но ко ће да дочека крај томе. Неће да чекају друге силе, а не могу да чекају ни Стара Србија и Маћедонија.

Нови Сад, 15. децембра.

Заплет између Русије и Јапана. Рат између Русије и Јапана не може се тако лако избећи. Питање је само: неће ли то бити можда већ за неку недељу или за неки месец.

У овај мах има Русија да одговори на ноту Јапана и то до нашег Божића. Преговори се не могу више дуго отезати, неко мора попустити — бар привремено.

Енглеска чини све могуће да подметне Русији ногу. Русија је била у погодби за две велике ратне лађе за близу 70 милијона круна, Енглеска је дала више и купила их је. Веле, да те лађе не требају, јер су друкчије но њене, ал — учинила је то, да их не набави Русија.

Јапан храбри и сигура Енглеска, а гледа да увуче и Америку. Ако ово испадне за руком, те Русију наведу на рат, онда ће по свој прилици почети решавање балканског питања.

Сви противници Русије већ данас пишу, како велесиле не смеју никако допустити да Русија пригњечи Јапан. И тај [illegible] из Енглеске, из оне Енглеске, која је недавно онолико викала, да се никог не тиче, шта она има са Транзвалом.

Прошле суботе је Делкасе, француски министар спољних послова говорио у сенату и необично истакао важност и срдачност двојног савеза: Русије и Француске. Тај се рече, савез ближи — идеалу као ни један други. Француска се заузела код Јапана у корист Русије, а овај говор Делкасеја неће остати без утецаја. Делкасе је нарочито нагласио колико је и руско-француски савез био повољан и по француску војску и марину и финансије француске.

Док други раде из потаје против Русије, Француска је отворено стала уз њу и наглашава баш сад савезништво, које се ближи — идеалу.

Најновије вести о блиском сукобу Русије и Јапана врло су разнолике. Док једни држе да је сукоб неизбежан и то у најближем времену, дотле други држе да та опасност није велика, а трећи не верују никако да ће доћи до тог сукоба. У источно азијским водама је јако оживело. И Русија и Јапан се много спремају, а то не само да сведочи, да је положај озбиљан, него га још и пооштрава.

Политички преглед.

Стање у Угарској. За трајање божићних ферија не ради угарски сабор; шта ће бити кад се отвори и шта се иза брда ваља, нико не зна. Неки новинари питали су познатије посланике и новинаре шта мисле о опструкцији, и они се изразили овако:

Кошут је рекао (једном сараднику „Еђетертеша“): Опструкција је шкодила, али је много и хаснила. Хаснила је, јер је омогућила, да народ (т. ј. Мађари), покажу своју снагу и сузбију војнички насртај. Она је однела победу, јер је рушила министарства и пред њом се морала и поклонити па и уклонити Солдатеска. Даља последица опструкције биће, што ће се друкчије заокружити изборни срезови, смањити цензус (висина пореза, код које бирач добија право гласа), и што ће се постићи, да се уведе избор и гласање за сабор — по општинама. — Рђава пак опструкција је то, што се народ навикао — у ex-lex стању — да не плаћа порез, а влада је прекорачивала закон, јер је у некојим местима, и ако није имала права, ипак утеривала и утерује порез. На тај начин наступио је застој у свему: и у трговини и у другим подузећима. — Најшкодљивија страна опструкције, мисли Кошут, да је, што је у јавно мнење ушло мишлење, да је редован парламентарни рад, знак клонулости и слабости.

— Карло Етвеш, да је опструкција подигла народносно самопоуздање у мађарском народу. О хасни или штети, од опструкције у културном погледу, мисли, да се не може ни говорити још сад. У колико има штете, та је само привидна и привремена, а хоће-ли је бити у културном правцу, то ће се тек видети.

Јулије Јуст мисли, да је опструкција постигла велики успех и да су Мађари помоћу ње врло много добили. Полаже велику важност на то, што ће се бар један део војске образовати у мађарском духу. Он мисли, да се нема разлога, сумњати у Тисина обећања у том правцу.

Бивши посланик и пријатељ немађарских народности, Мочари, вели, да је опструкцију одобравао дотле, док се борила против повишења броја регрута. Кад се то постигло, требало је с њом престати. Да се настави у борби у даљим народним питањима, мисли Мочари да није вредно.

Гушање у бугарском собрању. У петак ја био у бугарском собрању шкандал, који је нечувен у историји парламентаризма На дневном реду беше војени буџет. Министар војени тражио је, да се тај буџет прими без икакве расправе. На то није пристала опозиција, нарочито Цанковисте. А кад је посланик Димитрије Христов изјавио, да је влада претворила бугарску скупштину у „блудну кућу“, отпоче међу посланицима бој и гушање. Председник јо одгодио седницу и тада се борба продужила по ходницима. Целокупна опозиција напустила је сабор и неће учествовати у дебати. Опозиција наводи, да је зато напустила скупштину, што је већина повредила пословник. Огорчење је велико.

Вести из места и са стране.

Велика крађа на пошти.

Из Шопроња јављају о великој крађи, која се десила на станици Ачу, ово: Као што је познато, нестао је на реченој станици један завежљај, у којем је било 75.000 круна. Крађа је тим загонетнија, што се испоставило, да у то време, није био на станици ни један странац. Поштански чиновник примио је био речени завежљај са воза Будимпешта—Грац и и однео га је у чекаоницу III. класе, где није било никога. Како је имао да дочека и воз, који иде у противном правцу, то да би још сигурнији био, а да би се, без сумње, мало и одморио, пруђио се на једну клупу, метнуо је тај завежљај под главу и још га је чврсто држао руком. Но преварио се и задремао је, те се тргао, кад је чуо већ звиждук воза. Брзо је скочио и појурио на поље, да прими и ту другу пошту, јер воз стоји у станици само тренутак два. У тој брзини заборавио је био поменути новчани завежљај на клупи. Па и ако се врло брзо натраг вратио, завежљаја тог већ нигде није било. Читава војска тајних полицаја одјурила је на лице места, а министарство трговине расписало је награду од 4000 круна ономе, који припомогне да се украдени новац нађе. Како странаца у то време није било на станици, то се сумња, да је ко год од жељезничког особља морао завежљај предићи. Но истрага у том правцу не може ништа да расветли. Није искључено, да је ко год и од путника прошао и однео завежљај, кад је поштански чиновник изишао, да прими и ону другу пошту.

Долијали.

У општини Глогоњу, у торонталској жупанији, ушли су жандари у траг дружини, која је ковала и протуривала лажан новац. У општини глогонској био је јако у промету лажан новац од једне круне, који се брзо проширио и у околини. Жандармерија је брижљиво трагала, док ономад није рупила у ко-

лебу неких момака, који су имали лажне пасоше као занатлијски и трговачки момци. Затекла их је баш у послу. Један је баш ударао на лажне пасоше и лажне раденичке књиге, лажне печате општинске и среске. Други је стварао лажне марвене пасоше, трећи се трудио да направи што вернije по једном моделу од гипса новац од 20 и 10 потура. Полиција је нашла даље 3 комада врло добро снимљеног лажног новца од једне круне и многе справе. Полицији је пошло за руком да двојицу одмах ухапси, од којих први пориче све а други признаје. Трећем је пошло за руком, да умакне жандарима управо из руку, те и ако су ови одмах пошли у потеру за њим, нису могли до сад да га ухвате.

Американски двобој.

Врло се много говори о загонетној смрти младог угарског грофа Валентина Немеша. Он се пре једно две недеље дана убио у Лондону. Узрок самоубиства није ни раскалашан живот ни дуг, млади гроф је био доиста озбиљан, скроман и вредан у својој науци. Мртво тело његово пренесено је у Киндвиг у Ердељ, где је у породичној гробници сахрањено. Кад је несретна мајка прелиставала и преметала заостале списе и ствари својег сина, наишла је и на једну цедуљицу, на којој је било исписано: „10 децембра убити се.“ И млади се гроф 10. децембра убио. С тога је опште мишљење, да је он жртва американског двобоја. (Онај који извуче црну куглу мора утаначеног дана сам себи живот одузети.)

Штрајк бродарских капетана.

Из Реке (Фијуме) јављају, да се бродарски капетани аустријског Лојда спремају на штрајк. Узрок је томе, што је управа Лојдова на шест месеци свргла са капетанског звања капетана брода „Форверца“, који је недавно пропао. За тим што је капетана, недавно пропалог брода „Посеидона“ свргла за увек са заповедничког достојанства. Зачетници штрајка брзојавом су позвали све своје другове капетане, који су са својим бродовима на путу, да се њиховом штрајку придруже. Капетани су ти уверења, да су те казне неправедне, јер њихови осуђени другови нису криви, што су речени бродови пострадали.

Раздавање помоћи пострадалима.

Из Битоља јављају „Тахидромосу“, да су тамо приспеле из Београда две чланице „Кола српских сестара“ госпођа Милица Добри и госпођица Надежда Петровић, које су собом донеле 85.000 динара, који ће новац поделити пострадалим Србима у томе крају.

Примирителни суд.

Француска и Италија закључиле су међусобни примирителни суд, уговори су потписани и измењени (ратификирани). Таки уговор постоји већ између Француске и Енглеске, а циљ му је, да све међусобне спорове, ако се појаве, најпре покушају да реше мирним путем.

Деца задржала жељезнички воз.

Из Леобена у Штајерској јављају, како је неколико деце (најмлађе 6 а најстарије 13 година), задржало жељезнички теретни воз. Возали се на сопницама поред насипа, кад наиђе воз. Обојица од њих легоше а други донеше неку цепаницу и метуше на шине. На срећу их је опазио машиниста и воз зауставио, иначе би их воз све прегазио и смлатио.

И опет агенти за Америку.

У Угарској — као да им је за то најшире поље — размилили се агенти, који врбују свет за Америку и то Мехику. Међутим ти агенти су варалице који набављају раденике и зарађују према броју особа, које отпреме. Кога наговоре, шаљу у Јукатан (провицију мехиканску). Народ из Европе не може тамо да издржи, јер тамо страшно тамани све, особито странце, жута грозница.

† Алберт Шефле.

Један од највећих националних економа међу Немцима, умрио је у Штутгарту (у Виртенбергу), као професор у тамошњој великој школи. На пољу науке, којом се бавио, стекао је лепа гласа као књижевник, а у своје доба био је у Аустрији министар финансије у Хоенвартовом министарству (1871.) После се повукао у Штутгарт, где је постао професором и бавио се књижевношћу.

† Ђузепе Занардели.

Талијански политичар и државник, умрио је прекјуче у својој 74-ој години. 1848.—9. учествовао је у устанку против Аустро-Угарске у Италији. Доцније је помилован и био је учитељем у свом родном месту. Кад се припојила Ломбардија Италији, изабран је у парламент, а учествовао је и у народном покрету под Гарибалдијем. Био је још у седамдесетим годинама прошлог века министром грађевина, доцније министром унутрашњих послова, бивао је и председником парламента, а доцније је био и председником министарства. Умрио је од рака у стомаку.

Брзојави „Застави.“

Стигли 15. децембра.

Текелијин фонд. — Саборски трошкови.

Ср. Карловци. Данас се састао саборски одбор. — Стигло је решење у ствари Текелијиног фонда. Министар-председник одбио је представку саборског одбора. Он ју је показао и владару и сад тражи најодлучније, да се решење владарево изврши и епископима упути новац на исплату. — У ствари саборског решења, које се тиче саборских трошкова и верозаконског приноса представка саборског одбора успела је у толико, што је самовласно решење бившег министра-председника Куена, постало беспредметно. Тај је закључак саборски поднесен владару на потврду, но владар га није потврдио. — Појединости овог решења владаревог шаљем накнадно. (До закључка листа нисмо добили те појединости. — Пр. ур. „Заставе“.)

Трговински уговор с Италијом.

Будимпешта. Из Рима, где су мислили да привремено продуже трговински уговор с Аустро-Угарском, није стигао никакав предлог. Сад може да дође до екслекса и у тој ствари.

Саборски извештај.

Будимпешта. Председник изјављује, да је Фај Кошутовац, захвалио на посланичком мандату. На збору пред бирачима напао је био Кошута Фрању, дошао је у субоб са бирачима и извукао је конзеквенције. Од Кошутове и пучке странке није нико дошао те су изгубили право на закључну реч. Угроновца имају само права на завршну реч. Говори Седеркењи.

Србија и Француска.

Београд. Из разлога, што француски посланик није напустио Београд, приредили су му ђаци и народ поново овације. Било је до 2000 особа, које су пред посланством француским викали: Живела Француска:

Јавна благодарност.

Поводом смрти мога непрежаљеног сина

ЂУРЕ,

најтоплије се захваљујем свима, који ми испратише дете до вечне куће његове. Хвала г. Мирку Павићу, свештенику из Б. Дубице, који се потруди да ми спроведе сина, замењујући домаћег нашег јереја Мих. Опачића, који је болестан у то време био.

Хвала п. н. г. Моји и Милици Хрвећанин, који положите леп венац на одар покојников, Мити Ерваћанину начелнику местном, Стојану Комљеновићу, Максиму Кушићу, царинару, П. Исаићу и Г. Драгонеру, трговцима, Глиши Васићу, Јаши и Ђурђу Ераку, те гђици Ж. Т. Јовановићевој из Београда, Петру Чабаковићу, срп. вар. учитељу и на послетку нека је хвала г. Светозару Д. Ерваћанину, који се кратким, тужним надгробним говоромо опрости са драгим ми покојником.

Примите још једном топлу хвалу и уверење моје оданости и поштовања.

Дубица, 4. децембра 1903.

Пера Бодиловић,
ратар.

На сваком листу водени знак.

Прави египатски папирни омотци за цигаретле (Hülsen) јесте

AIDA

Одликовано златном медаљом у Бечу, 1902.

Светски експорт!

а које су свуда припознате за најбоље за здравље посве нешкодљиве

923 14—80

Добија се у главним и специјал. трафикама.

✝

Свима сродницима, пријатељима и познаницима јављамо тужну вест, да нам се наша нигда незаборављена: кћи, супруга, мати, сестра и снаја

Станојка М. Вукосављевић

рођена **Папић**

по порођају, после шестодневног тешког боловања, 30. новембра о. г. у Мошорину у вечност преселила.

Тело наше миле покојнице 2. (15.) децембра о. г. у свето-духовској цркви мошоринској опојано, на мошоринском гробљу сахрањено је.

Том приликом имамо, да захвалимо преч. г. свештеницима: Св. Влашкалићу, мошоринском и Е. Степанову, тителском пароху; М. Катићу, с. п. помоћнику жабаљском, Н. Арсеновићу, л. капелану госпођиначком, Ж. Злоколици, прот. капелану жабаљском и г. Чонкићу, учитељу жабаљском на обављепом опелу — а сем тога још особено пароху Степанову и капелану Арсеновићу на њиховој опроштајној речи, изговореној у цркви, нашој милој покојници.

Још нека је изречена хвала славној управи црквене и политичне општине мошоринске, као свој господи учитељима и госпођи учитељици из Мошорина, који са школском децом својом при погребу учествоваху.

Не мање пошт. госпођама, госпођицама и господи, који из Жабља дођоше, да до вечне куће отпрате нашу милу покојницу, нека је овим такође велика хвала изречена — као и свима драгим Мошоринцима, који у великом броју при погребу учествујући, искрено саучешће у великој тузи нашој за милом покојницом указаше нам.

Свима тима дакле нека је од нас велика хвала, а милој покојници нашој од Бога вечни мир и душевно спасење!

Овим путем још нека изволу примити нашу захвалност и сви они, који нам у несрећи нашој, по том изјавише своје саучешће.

Отац: Милош М. Папић, окр. прота жабаљски; мати: Милева, рођена Живановић; сестре: Катица В. Јојкић, Софија С. Темеринац и Зорка Папић; супрут: Милан Вукосављевмћ, л. капелан у Мошорину; син: Стојан М. Вукосављевић; свекар: Мита Вукосављевић; заове: Анка Поповић, Софија Ристић и Милана Марјановић. 1059

ТРАЖИМ ЗА МОЈУ

адвокатску канцеларију

вештог

солицитатора.

Др. Александар пл. Рокнић,
у Митровици.

1063 1—3

Два дућана 1061 1—1

за издавање у мојој кући на главној улици; у једном су целокупни штелажи.

Рефлектанти нека се обрате на мене до **4. јануара** п. р. у мојој кући сваки дан од 9—10 сати пре подне, а од 4. јануара п. р. на мој стан, **Будимпешта, Akademia utcza Nr. 16,** преко пута од палате делегација. **Давид Ћурчић.**

Потпуна замена за француски коњак

које се може свуда добити јесу марке старе реномирате фабричне фирме

ГРОФА СТЕВАНА КЕГЛЕВИЋА НАСЛЕДНИЦИ

(Grof Keglevich István Utódia).

Централна писарна:

1013 4—6 **Budafok (Promontor).**

Заборављена тврђа.

Роман у три дијела
од **В. Н. Немировића-Данченка.**
С руског преводи: **Вељко Лукић-Новица.**

(Наставак) (44)

И он удари из све снаге Селимова коња камџијом, овај се пропе и одјури од наших.

Још двије буктиње плануше на бедемима ружичастом свјетлошћу, и видјеше се далеко у густој помрчини, која притискиваше читав овај крај.

Амед, Мехтулин и Левченко потјераше весело овце.

У јутро бјеше у Самурској тврђи прави празник. Стадо имало је сто шесет грла. Посада могаше се с тим одржати још двије недјеље. У кухињама запраскаше ватре. Војници се весело јатили око ватре и шалили се. Потиштености као и да не би, Нина гледаше радосно у Амеда и слуша ше како јој прича своје доживљаје.

— Како сте одважни! Како сте добри! У Петрограду читала сам о таквима, какав сте ви, једино у романима

И он повјерљиво и сретно гледаше у њене сјајне очи А од једанпут оте му се:

— Зашто ми нијесмо једне вјере?

Нина се зарумени.

— Шта вам то дође у главу?

— Јер ћу вам бити увијек туђ.

— Није истина, — проговори Нина ватрено. Ви нећете никад бити ни мени, ни мом оцу, туђ. Баш напротив, напротив. Та сами сте говорили, Амеде, да је Бог један.

Но Елисујац обори главу и удаљи се.

Истог вечера приђе он, у стану код Бризгалова, опет к Нини.

— Код нас је ага, бег, исто што код вас племић Је ли тако?

— Не знам. Зашто питате то, Амеде?

— Тако... Хоћу да знам.

Он запита Степана Федоровића, и овај му потврди да је тако.

— Дакле, ја сам једнак са свима њима! показа он на Кнауса и Незамај-Козла.

— Дашта, разумије се, једнаки! и дјевојка нађе се чисто увријеђена зарад њега.

— Како бих желио да сазнам штогод о вашем Богу! сањалачки проговори Амед, не скидајући својих свијетлих очију са њеног збуњеног лица. — Како бих желио да знам о њему све, што и ви знате. Нас су у медреси учили тек толико, као да је и Иса био такође велики пророк, али да је учио о свему тако строго, да људи нијесу могли онако живјети, како је он хтио.

Зато је Алах, који воли људе, послао к њима још већег пророка Мухамеда. Учење је његово према снази људској. Оно није толико сурово, колико учење Исино. Тешко је ићи за Исом, а лако за Мухамедом.

Нину обузе радостан осјећај.

— Знате шта, Амеде! Хоћете ли да чујете све о том Иси, како га ви зовете? Ако хоћете, од сутра почећу вам причати о њему. Знам, и ви ћете га заволјети, као год што га сви ми волимо... А онда...

И она не дорече све, тек постаде необично љубазна према свима и сукобивши се са Амедовим очима, осмијехну се на њ толико милокрвно, е младоме горштаку изненада сину у глави помисао: ако Иса гледа толико милокрвно као она, онда је он, Амед, готов да га заволи исто толико, колико воли и њу.

— Амеде, ходите овамо! — зовнуше га часници. — Ево чережимо ваше јање.. И ако не пијете вина, ипак ћете се с нама куцнути. У ваше здравље! Без вас, сви бисмо поскапали од глади.

Елисујац сав се зацрвенио и куцну се, али не окуси вина, него метну чашу на трпезу.

Сутра дан, кад се Нина враћала из болнице, гдје се бавила око рањеника и болесника, срете се са Амедом на тргу. Овај подиже капу и пратијаше пожудним очима дјевојку. Није се усудио да је сам подсјети на њено обећање, јер му се учини, да је и сувише уморна.

— Но, Амеде, да се нијесте предомислили? Хоћете ли збиља да чујете о Иси?

— Да, хоћу. То већ давно желим. Још док сам у Дербенту учио, желио сам то, али није било никог, ко да ми прича.

Под прозорима собе, у којој је прије Нина становала, бјеше мала баштица. У сред баштице раширила гране своје граната везика; неколико ружиних грмова, у пуном цвијету, просипаше овој њежни мирис. Прије опсаде долијетаху овамо птичице, и ту се шалиле и цвркутале од зоре до мрака, али тутањ топова и прасак пушака расплаши већ давно крилате госте. Птичице се задржавале тек још у врхунцу крошње старог јавора, држећи, да су у његовом густом лишћу довољно заштићене.

— Да сједнемо овдје! и Нина показа руком на клупчицу под везиком.

— Сједите! Мислим, умјећу да вам причам. Увијек сам имала из закона божјег изврсну класу.

— Шта је то закон божји?

— Но, то су правила, која је установио Бог, да живимо по њима, ако ћемо да проводимо добар живот.

— Дакле, што код нас шаријат. Ви немате адет.[1]) Ми имамо и шаријат и адет, тек адет је лакши. Шаријат је тежи од адета.

— Како сте безазлени! Ми смо звали законом божјим и свештену историју.

— Која прича о Иси?

— И о Исусу Христу, и о томе, како је Бог створио свијет, и о свему.

— Причај, молим те, причај! Много причај! Врло ћу те слушати. Тако ћу те слушати, да нећу ништа заборавити.

Амед ни сам не примијети, како јој поче по источњачком обичају, да говори „ти“.

Нина, препуна неког, њој самој неразумљивог, унутрашњег трепета, отпоче лагано и љупко своје причање. Она заборави, да поред ње сједи, сав од радозналости успламћели, полудивљи Елисујац, и граби сваку њену ријеч, као скупоцјени бисер, што му нада у руке Пред њом ницаху сунцем опаљене клисуре палестинске, маслиново дрвеће израсло на камену, јадна села и градови, слични на гнијезда прилијепљена уз стијене.

— Баш као наши аули! — проговори Амед шапћући.

Чудновато! Она сама никад и не помишљаше, да су се те слике толико дубоко упиле у њену душу. Говорила је жмирећи, сва блиједа, те јој се чинило, као да се уста њена покоравају неком другом, који се уселио у њу у тај тренутак. То је он говорио њеним устима, и стварао у памети њеној давне слике.

— И ми имамо анђеле! — оте се Амеду. — И ми имамо анђеле. Само се они не јављају женскињу. Код нас... не ваља, код нас је женска... пола човјека. То не ваља... Осјећам, да не ваља, — и он притиште руку на срце.

Јасна витлејемска ноћ... Крије се звијезде светог неба. Обасјани мјесечином, једва се виде заклоњени модрим сјенкама, бијели видови јадног градића. Једна звијезда понајјаче сја. Толико је свијетла, да је и пустињски шејхи, цареви — мази, спазише и погодише, шта звијезда та сјајем својим јавља свијету замореном суровошћу и злобом. Тијана свјетлост буктиње шири се из убоге земунице... У јаслама лежи Спаситељ свијета, који се родио посред понижења и осуђен да умре на крсту.

— Цареви долазе да му се поклоне... А он у јаслама! зачуђено понавља Амед.

— Тако је морало да буде! — рече Нина са непоколебљивом вјером. Мислите ли зар, да Бог, који је из ничег створио свијет, није могао своме Сину подићи дворове од драгог камена? А он му удијели понижење. Смјеран дође на земљу син божји и освети примјером својим све, који су као Он смјерне душе.

[1]) т. ј. адет, народни обичаји, које су Кавкасци врло поштовали

(Наставиће се.)

Позив на претплату.

Са 1. јануаром 1904. ступа „Застава“ у прву **новогодишњу четврт**. „Застава“ излази на 6 страна, **6 пута недељно**, а то је сваки дан осим понедељника и дана после празника.

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народа и радикалне странке. На сваки начин, имаћемо пред очима народне интересе. У послу око издавања овога листа могу нам помоћи пријатељи странке и „Заставе“, ако се постарају, да њихова сарадња буде још обилатија и да нам стеку нове претплатнике.

Обраћамо нарочито пажњу на „Заставине“ бројеве од петка, који такође на 6 страна излазе. Овако проширени народни бројеви доносе расправе о задругарству, привреди, о народном здрављу, о правним поукама итд. Ти се бројеви удешавају за најшире кругове, а претплата за њих стаје **4 круне годишње, а на три месеца 1 круну**.

Иначе је цена „Застави“: 28 круна годишње, 14 круна на по године, 7 круна на четврт године, а две круне и 40 потура на један месец.

Најлакше се претплаћује поштанском упутницом.

По решењу управе, лист се ником **не сме** давати на вересију.

У Новом Саду, 11 децембра 1903.

Уредништво и администрација „ЗАСТАВЕ“.

Број 88 1903.

Стечај.

Овим се, у смислу решења школског одбора, срп. правосл. црк. школ. општине, у Перлезу, расписује стечај, **на упражњено место забавиље**, при српском вероисповедном забавишту, у Перлезу.

Годишња плата је 1000 круна, — из које је изабрана забавиља дужна себи способну помагачицу држати, слободан стан и 3⁰ дрва за огрев. Забавиљом може бити Српкиња, православне вере, која је оспособљена забавиља, или учитељица, оспособљена учитељица је дужна у року од године дана, положити забавиљски испит. Школ. уредба од 1872. године, важи и за забавиљу.

Молитељке нека поднесу своје молбенице, са потребним исправама, потписаноме школском одбору, до 2. (15.) фебруара 1904. године.

У Перлезу 5. (18.) децембра 1903. године,

1052 2—3 **Школски одбор**
српске православне црк.-школске општине.

Новац „многи“ Новац!
може свако без нарочитог знања месечно до **1000** круна поштено и без трошка заслуживати. — Пошаљите одма своју адресу под **Ug. 180.** на Annoncen Abtheilung des
„MERKUR“, Mannheim (Baden)
Postfach 351. 1022 6=50

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА
ТЕОДОРА ТУРИНСКОГ
у Вел. Бечкереку
код „златног јагњета“
главна улица, код српске цркве.
Препоручује за наступајуће празнике своје обилато стоваришће: *Шећера, каве, ширинца, свеће, најбољег зејтина, бадема, лешника, грожђа, ораја, шљива, правог енглеског рума, руског чаја, Thee-Broda ликера, коњака, добре праве комовице и шљивовице, јужног воћа* и т. д.
Послуга тачна и брза.
Све по најумеренијој цени.
Најбоља каквоћа. 1033 8 10

ПИСМО ЈЕДНОГ

ПРЕЧАСНОГ ПАРОХА.

Господину ФРАНЦУ ВИЛХЕЛМУ.
апотекару, ц. и кр. набављачу у Најкирхену, Доња Аустрија.

Радовесиц, (у Ческој пошта Билин.)

Поново сам Ваш Вилхелмов антиартристики антиреуматични теј за чишћење крви при разним својим болестима, као: надиву црне цигерице, слезине, при растењу прекомерног сала код срца и стомака, рематичних болова у крстине, слабог варења, успору крви према глави, притиску на мозак итд. са повољним успехом. употребљавао, тако да сам доиста уштедио тражити лена у купању или заводу, где се лечи ладном водом, за које на жалост нисам ни средстав имао, недостајало ми је и потребно време услед мога позива.

Примите моје уверење, да сам са своје стране себи за дужност ставио, овај тако изврсни Вилхемов антиартристички антиреуматични теј за чишћење крви свима болесницима са таким болестима најтоплије препоручити, где год ћу моћи похвалим, да би вам тим своју благодарност изрекао за тако сретан проналазак, а да болно човечанство учиним на то пажљивим на Ваш изврсно лекоковити препарат.

Са одличним високопоштовањем

О. Винценц Јон,
510 20—120 парох.

Један пакет стаје 2 круне одавде, 1 пошт. коли са 15 пакета стаје 24 круне.

Добија се свуда у апотекама.

За зимску сезону.

I. СРПСКА ЦИПЕЛАРСКА ЗАДРУГА

У НОВОМ САДУ

препоручује своје богато стовариште готових ципела за господу, госпође и децу по врло умереној а утрђеној цени.

Такође препорујемо наше стовариште сваковрсних кожа и осталог материјала, који у тој струци спада по умереној цени.

Дућан се налази **ћурчијској улици број 11.** преко од Саборне цркве и српске задруге новосадске.

Радионица је у кући, бившој Недељковићевој бр. 3. на главној пијаци.

833 22— Управа.

ШЉИВОВИЦЕ

своогодишње, властитог производа, у свакој количини има на продају **ДУШАН ТОДОРИЋ,**
14-20 913 Стара Пазова (Срем).
Ко пошаље 20 пот. у маркама, добије мустре франко.

ПОМОЋНИК

вичан бранжи кратке, галантеријске и нирнбершке робе, изврстан аранжер излога, који говори потпуно српски и немачки може одма бити акцептован. — Понуде са сликом и ознаком плате треба упутити на **D. W. KRAUS,**
3—3 1055 у Земуну.

Palais-средство
за подилаћивање косе

повраћа преседој коси своју првобитну боју. Не бојадише кожу на глави, не кваља рубље а имаде у себи то особито својство, да снажи растење косе и да је са свим нешкодљиво. Цена једној боци 2 круне. **Главно стовариште у Будимпешти код апотекара** 961 5—6

ОТО ПЕТРИ-А
I. Atila-körut број 51.

Од удружених фабрика покроваца опуномоћен сам, да заостатке истих у пола цене продајем. С тога нудим:

Зимске покровце за коње

Ови дебели неподериви покровци су изврсне израде, топли, вунати и меа при бојадисаним бордирима, и могу се и за спаваће покриваче употребити, а при томе су јефтини за подмеј. Сиви вунени зимски покровци за коње сорта А. 170×130 велики 4 круне; сорта В. 5 кр., сорта С. најфинији квалитет, сиве са црвеним и црним бордурама 3½ киле тежак, 200 c/m, дуг, 150 c/m. широк — 7 кр. 50 пот

Разашиљање са поузећем. Ако се не допада враћа се на захтев новац натраг. Многе поновљене поруке од пецара и спахија и т. д. 1019 3—

M. RUNDBAKIN, Wien, IX. Berggasse 4.

Ко хоће зајам?

Ко на своје непокретно имање хоће хипотекарни зајам нек се обрати на **Földhitel közvetitő hivatal Budapest VIII. Rákoczi utcza 25. szám.** (Посредовно звање за зајмове на некретнине).

Ово звање посредује (спроваћа) зајмове на некретнине, главни му је смер пак, да помогне средњем сталежу и мањим газдама, зато посредује зајмове већ од **1000 круна почевши па на више.**

Ко на већ дигнут свој зајам високу камату плаћа, том ово звање јефтиним зајмом помогне. Ово звање новим зајмом исплаћује предходне дужнике и уз незнатну провизију свршава све послове око новог зајма. Спроваћа зајмове на половину вредности накретнина и то на 20, 30, 40 и 50 година. Ако дужник тачно плаћа, зајам му се не може одказати. Напротив он може зајам заводу на делимично ил са свим натраг вратити. 1023

Ово звање за сад посредује зајмове са 4% камата. Коме је дакле зајам потребан нека се са пуним поверењем обрати на нас; ми на просто писмо сваком радо дајемо обавештаја.

6—25 **Траже се заступници на страни.**

Ко тражи зајам има да пошаље грунтовни извод и катастрални поседовни лист.

ОСНОВАНА 1870. ОСНОВАНА 1870.

СРПСКА ЗАДРУГА

ЗА МЕЂУСОБНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ

У НОВОМЕ САДУ

ћурчијска улица бр. 6.

прима улоге на штедњу, на штедионичке књижице, у текућем рачуну, као и недељне уплате по 50 потура недељно на сваку честицу, на 1, 2 и 3 године, према жељи улагача, а по највећем каматњаку.

Пристојбу на камате наплаћује завод **сам.**

Издаје зајмове путем личног кредита и интабулација, као и предујмове на папире од вредности под најповољнијим условима.

Завод овај је основан 1870. године, дакле је један од најстаријих српских новчаних завода.

Са годином 1902-ом навршио је завод овај своју XXXII. пословну годину и његов завршни рачун (биланција) исказује имовину од **К 2,119.944·63 пот.**, према дуговима од **К 2,073.102 29 пот.**, те је тако чиста добит за 1902. г. **К 46 842·34 п.**

Промет благајне у 1902. години износио је К 12,546.428·—, промет ескontних послова К 9,137.223·—, а целокупан промет износио је **К 40,200.722 — .**

585 20—

ДОБРО СТАРО КУЋЕВНО СРЕДСТВО

које би требало да буде у свакој породици јесте свуда познат и опробани

Ернста Хеса „Eucalyptus“

гарантиран чист, већ од 12 година управо из Аустрије поручиван природни производ.

У Немачкој и Аустро-Угарској законом заштићено. Јефтина цена од 1 кр. 50 пот. За оригиналну флашу која је ради употребе издашна омогућава свакоме набавку тог средства за повраћај здравља и сачувања од болести.

Преко 1500 захвалница и признања

добио сам без захтева од оздрављених лица, који су патили од

севотина, крсто-грудо-зратобоље, подагре, недовољног дисања, кијавице, главобоље, боле унутарњих нежних органа, старе ране, болести коже итд.

Не треба пропустити, а да се не поручи врло важна књига у којој су тачно описани Еукалиптус-препарати и како се исти имају употребљавати при описаним болестима. Сваком болеснику достављам на захтев ову књигу бесплатно, у којој сам дао отштампати количину сведочаба оздрављених лица.

Треба тачно пазити ↓↓↓↓↓↓ ↓↓↓↓↓↓ на заштитну марку

Клигентал у Саксонској.

ERNST HESS
Eucalyptis-Importeur.

Стоваришта у Будимпешти: **Josef v. Török**, Apotheker, VI, Király-utcza 12. und Andrássy út 26. **J. Lederer**, Apotheke, „zum König von Ungarn,“ V., Erzsébettér. Marokkói-utcza 2. **Dr. Alexander Rosenberg**, Apotheke „zum Stern“, VIII. Kerepesi-út 43. **Edmund Eibach**. Apotheke „zum heil. Bartholomäus“, VI. Andrássy-ut 55. **Dr. Emil Buday**, „Stadt-Apotheke“, IV. Váczi-utcza 34. **J. Raditz**, Apotheke „zum weissen Kreuz“, IV. Fővám-tér 6 Apotheke „zum Schwan“, Aréna-ut 124. **Vilhelm Kerpel**, Apotheke „zum weissen Adler“, V. Lipót-körút 26. **Coloman Kriegner's** Apotheke „Üllői-út 61.
583 22—26

ЗАШТО СЕ ПАТИТЕ?

кад имате сигурног лека за све и ма каквих заразних рана, ма исте од куд потекле, а да се избегне увек тешко и опасно оперирање — употребом једино права апотекара **A. Thierry-a**

CENTIFOLIA-МАШЋУ.

Trade Mark. Registriert. Schutzengel-Apotheke des A. THIERRY in Pregrada.

Ово средство, које садржи у себи изврсну снагу за извлачење при најтежим и застарелим ранама од којих пати човечанство, досад је показало најлепшег успеха при употреби. Ова маст лечи ране и умањује болове а прави се из црвене руже „**rosa centifolia**“, која садржи у себи чудновато природну и лековитост у свези са другим припознатим лековитим деловима.

Ова се маст употребљује код: рђавих грудних болести породиља, против тврдоће груди у дојиље, против ротлауфа, против немања млека, код свију старих озледа, отворених ногу и костију, код рана од удара, убода, пуцања и пригњечења; при уклањању страних материја, као стакла, трна, сачме, песка итд. код свију знојења, карбункла, израштаја, па и рака; против глиста, при гнојењу поктију, код рањавих ногу од многог хода, **кад се опечо ма којом приликом**, код промрзлости чланака, кад болесници од многог лежања израњаве, отока врата, зујање ушију, кад се деца разране итд. итд.

Ова маст што старија, то изврсније дејствује!

Препоручује се, да свака породица има залихе овог јединог средства за прехрану — Мање од две тегле не разашиље се. Разашиљање бива једино поузећем или кад се унапред новац пошље. Коштају заједно са поштарином, товарним листом, паковањем **2 тегле 3 К**

Он мињем, да се не купује подражавања без дејства и молим тачно, да се пази, да на свакој тегли буде горња заштитна марка и фирмом: „**Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada**“ урезана. Свака тегла мора бити увијена са упутством за употребу, а иста такођер мора имати заштитну исту марку.

Једино место за набављање:

Schutzengel-Apotheke des A. Tierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn, Austrija

Где нема стовариште, нека се управо мени јави и адресира: **An die Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn, Austria.** 1049 2—

Штампарија бр. Светозара Милетића у Новом Саду.